

Ekonomika odchovu dojného dobytka v roku 2013: Stabilita nákladov na odchov prvôstok

Vyššie úžitkové parametre a úspory v nákladoch tlmili negatívny účinok nižších realizačných cien teliat a jalovic v roku 2013. Výsledkom boli lepšie výsledky hospodárenia v odchove v dojných stádach dobytka, ako aj relatívne stabilné náklady na odchov prvôstky. Detailný pohľad na produkčno-ekonomické parametre odchovu dojného dobytka za súbor 27 mliekových fariem na Slovensku v roku 2013 prinášajú nasledovné riadky.

Vyšší zisk z realizácie teliat

Sme veľmi radi, že podobne ako v minuloročnom hodnotení, aj v roku 2013 pokračoval klesajúci trend nákladov na odchov teliat. Najviac sa o to pričínili úspory v nepriamych nákladoch (-19%), ako aj v ostatných priamych nákladoch (-15%) a nákladoch na krmivá vlastné (-14%). Náklady na krmny deň teľaťa v odchove teda dosiahli hodnotu 2,267 € (-8%), čo v kombinácii s priemerným denným prírastkom 736 g (+2%) na krmny deň, predstavovalo 3,078 € (-11%) na kg prírastku. Popri klesajúcich nákladoch na kg ž. hm. realizovaného teľaťa, ktoré dosiahli úroveň 2,415 € (-6%), sa v ekonomike realizácie objavil aj negatívny prvok. Bola ním realizačná cena, ktorá poklesla v roku 2013 na úroveň 2,528 € za kg ž. hm. (-5%). Napriek tomu bol ekonomický výsledok z realizácie pozitívny, a teda zisk dosiahol hodnotu 0,112 € za kg ž. hm. jatočného teľaťa, čo v medziročnom porovnaní znamenalo zlepšenie až o 28%. Detailný prehľad produkčno-ekonomických parametrov odchovu teliat v rokoch 2012 a 2013 za súbor 27 chovateľov dojného dobytka je uvedený v tabuľke.

Predaj jalovic s nižšou stratou

Na rozdiel od minimálneho rastu, resp. poklesu väčšiny nákladových položiek v odchove teliat, bol v odchove jalovic v roku 2013 zaznamenaný výrazný medziročný nárast nákladov na nakúpené krmivá (+17%), vlastné krmivá (+11%), ako aj mzdových nákladov (+10%). Tento rast však kompenzovali citelné poklesy v režijných nákladoch (-18%), ako aj v ostatných priamych nákladoch (-17%). Uvedené zmeny výšky nákladov na krmny deň jalovice veľmi neovplyvnili, nakoľko celkové náklady boli v roku 2013 na úrovni 2,151 € a medziročne si zachovali

relatívnu stabilitu. V nadväznosti na nepatrný rast úžitkovosti o 1% (666 g na krmny deň), poklesli náklady na kg prírastku na úroveň 3,228 € (-1%). Pozitívny vplyv lepších parametrov odchovu teliat a vyšších hmotnostných prírastkov jalovic, sa odrazil v nákladoch na kg ž. hm. (3,134 €, resp. -6%). Napriek medziročnému poklesu realizačnej ceny o 6% (1,357 €/kg ž. hm.), bola strata z realizácie stlmená na úroveň 1,777 € na kg ž. hm. predanej jalovice (-6%). Detailný prehľad produkčno-ekonomických parametrov odchovu jalovic v sledovanom súbore 27 chovateľov dojného dobytka je uvedený v tabuľke.

Rapidný pokles nákladov vysokoteľných jalovic

Tak isto ako v odchove teliat a jalovic, aj vysokoteľné jalovice (VTJ) predstavovali v roku 2013 kategóriu s priaznivým vývojom nákladových parametrov. Náklady na krmny deň VTJ totiž dosiahli úroveň 2,626 €, čo predstavovalo až 10%-ný medziročný pokles. Podobne ako pri teľatách a jaloviciach, sa o tento pokles pričínili klesajúce prvotné náklady (-21%), ale na rozdiel od ostatných kategórií odchovu išlo aj o klesajúce náklady na nakúpené krmivá (-24%). Jedinou nákladovou položkou, ktorá medziročne v chove

Rok 2013 priniesol lepšie výsledky hospodárenia v odchove v dojných stádach dobytka.

VTJ vzrástla, boli odpisy dlhodobého majetku (+67%). Vzhľadom na nízke relatívne zastúpenie tejto nákladovej položky v kalkulačnom vzorci (1%), nebola táto zmena v celkových nákladoch citeľná. Detailný prehľad parametrov chovu VTJ v analyzovaných dojných 27 stádach dobytka je uvedený v tabuľke.

Stabilita nákladov na odchov prvôstky

Na základe sumárnej kalkulácie nákladov odchovu a ich dôkladnej analýzy, je možné uskutočniť zhodnotenie nákladov jednotlivých kategórií odchovu. V roku 2013 dosiahli náklady na odchov 6 mesačného teľaťa hodnotu 466 €

Tabuľka 1. Kalkulácie nákladov v odchove dojného dobytka v sledovanom súbore chovateľov (n=27) v roku 2013 (€/KD).

Ukazovateľ	Kategória mladého dobytka (n=27)					
	Odchov teliat		Odchov jalovic		Chov VTJ	
	€	%	€	%	€	%
Denná úžitkovosť (g)	736		666		-	
Mzdy	0,193	8%	0,189	8%	0,188	7%
Krmivá vlastné	0,764	33%	0,903	40%	1,238	45%
Krmivá nakúpené	0,477	21%	0,100	4%	0,127	5%
Krmivá spolu	1,241	54%	1,003	45%	1,365	50%
OMN ¹	0,097	4%	0,059	3%	0,031	1%
Opravy a udržiavanie	0,011	0%	0,008	0%	0,004	0%
Odpisy dlhodobého majetku	0,068	3%	0,075	3%	0,041	1%
OPNP ²	0,224	10%	0,174	8%	0,195	7%
OPND ³	0,180	8%	0,362	16%	0,523	19%
Výrobná réžia	0,157	7%	0,222	10%	0,231	8%
Správna réžia	0,140	6%	0,140	6%	0,169	6%
Náklady spolu	2,311	100%	2,233	100%	2,747	100%
Vedľajší výrobok	0,044	-	0,082	-	0,121	-
Náklady na KD	2,267	-	2,151	-	2,626	-
Vlastné náklady na 1 kg prírastku	3,078	-	3,228	-	-	-
Vlastné náklady na 1 kg ž. hm.	2,415	-	3,134	-	-	-
Realizačná cena za 1 kg	2,528	-	1,357	-	-	-
Zisk/Strata	0,112	-	-1,777	-	-	-

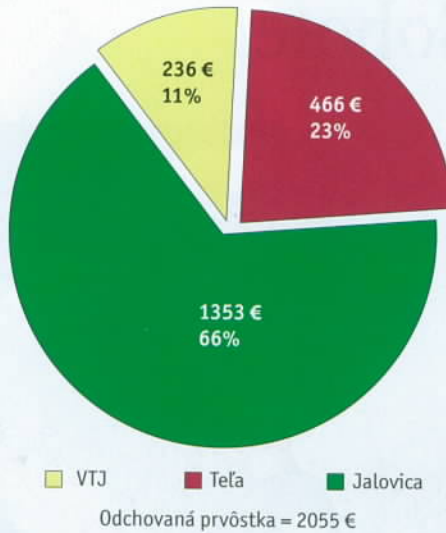
¹Ostatné materiálové náklady - nakúpené liečivá, dezinfekčné prostriedky, ostatný materiál spotrebovaný v kancelárii, atď., ²Ostatné priame náklady prvotné - náklady na plemenárske a veterinárne výkony, poisťné, elektrickú energiu, sociálne náklady a odvody, ³Ostatné priame náklady druhotné - náklady na vlastnú autodopravu, práce traktorov a iné služby

(-8%), čo v pozitívnom smere determinovalo aj náklady na odchov jalovice. Tie, so zápočtom nákladov odchovaného teľaťa, medziročne poklesli na hodnotu 1819 € (-1%). Nakoľko náklady na kŕmny deň jalovice a vek pri prvom otelení boli medziročne stabilné, opäť sa potvrdzuje nezanedbateľný vplyv ekonomiky odchovu teliat na ostatné kategórie stáda. Posledným kúskom skladačky nákladov odchovanej prvôstky sú náklady VTJ. Tie v roku 2013 dosiahli hodnotu 236 €, teda medziročne poklesli o 10%. Po kumulácii nákladov jednotlivých kategórií odchovu, predstavoval odchov prvôstky v roku 2013 vo finančnom vyjadrení 2055 €. Napriek klesajúcim, resp. stabilným nákladovým parametrom jednotlivých kategórií odchovu, však táto hodnota predstavovala v relatívnom medziročnom vyjadrení pokles iba o 2%. Najväčšiu úlohu v tomto smere zohrala medziročná stabilita v nákladoch na kŕmny deň jalovice a vo veku pri prvom otelení (26 mesiacov 18 dní). Ako je prezentované v grafe, náklady jalovic v odchove prvôstky zohrávajú z hľadiska relatívneho zastúpenia najväčšiu úlohu, nakoľko tvoria až 66% z jej celkových nákladov.

Nadväznosť období

V každom článku o ekonomike odchovu je kladený dôraz predovšetkým na náklady odchovanej prvôstky. Má to veľmi jednoduchý a logický dôvod. Táto hodnota je vstupnou cenou zvierat

Graf 1: Náklady odchovanej prvôstky z dojných stád dobytky v sledovanom súbore chovateľov (n=27) v roku 2013.

základného stáda, z ktorej sa vypočítava výška odpisov biologických aktív v nasledujúcich obdobiach. Teda, výška nákladov na odchov prvôstky v súčasnom období, ovplyvňuje aj ekonomiku základného stáda v nasledujúcich účtovných obdobiach. Konkrétne, ide o obdobie, počas ktorého sa zvieratá budú odpisovať, teda v optimálnom prípade hovoríme o intervale 4 rokov. Je preto evidentné, že pri odchove sa celá ekonomika vý-

roby začína. Nejde však iba o vplyv na nákladové parametre zvierat. Chovatelia totiž dobre vedú, že akékoľvek zanedbanie v tejto časti života zvierat, bude s veľkou pravdepodobnosťou sprevádzané nielen nepriaznivou situáciou v nákladových parametroch ale aj neuspokojivou úrovňou produkčných a reprodukčných parametrov počas celého produkčného života kravy.

Poďakovanie

Tento článok je venovaný pamiatke Ing. Jozefa Daňa, CSc., ako prejav uznania, úcty a vďaky za jeho celoživotnú prácu, bez ktorej by neexistovali pevné a kvalitné podklady ekonomickej databázy na VÚŽV Nitra.

Ekonomický tím VÚŽV Nitra vyslovuje veľké poďakovanie všetkým podnikom za prejavenú dôveru, ochotu a trpezlivosť pri poskytovaní produkčných a ekonomických ukazovateľov chovu dobytky.

Článok bol realizovaný v rámci projektu výskumu a vývoja financovaného zo zdrojov MP RV SR a z prostriedkov projektu MZER00714.

Monika Michalíčková¹, Miroslav Záhradník¹,
Zuzana Krupová²

¹NPPC - VÚŽV Nitra, ²VÚŽV Praha

V prípade záujmu o detailnejšie informácie, spoluprácu alebo akékoľvek pripomienky, prosím kontaktujte: michalickova@vuzv.sk,

037/65 46 386

SPOLĀHLIVÉ MAZANIE ZNIŽUJE PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY

VÝNIMOČNÁ ODOLNOSŤ
PROTI OPOTREBENIU
STABILNÁ VISKOZITA
PRI VYSOKÝCH TEPLOTÁCH

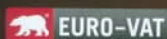

Každá minúta, keď stroj nepracuje na plný výkon, stojí peniaze a zvyšuje prevádzkové náklady. Oleje DYNAMAX TRACTOR sú vyvinuté na základe najnovších poznatkov s použitím starostlivo vybraných, zdokonalených aditív. Sú zárukou výnimočných vlastností, ochranou pred opotrebením a parametrami prevyšujú požiadavky výrobcov dieselových motorov. Súčasne maximalizujú účinnosť strojov v prevádzke a umožňujú im pracovať efektívne a na plný výkon. Oleje DYNAMAX TRACTOR spoľahlivo chránia vysoko zaťažované motory v extrémnych podmienkach a významne pomáhajú znižovať náklady na pohonné hmoty a údržbu.

DYNAMAX TRACTOR PLUS TLV Je vysokokvalitný univerzálny UTTO olej, ktorý bol vyvinutý pre ťažko zaťažované hydraulické a prevodové systémy, či už s mokrymi brzdami alebo bez. Vďaka mimoriadne nízkej kinematickej viskozite zaručuje dokonalý a bezproblémový chod poľnohospodárskej, lesnej, alebo komunálnej techniky. DYNAMAX TRACTOR PLUS TLV je vyrábaný najmodernejšou technológiou a s použitím vysokokvalitných aditív, vďaka čomu spĺňa náročné požiadavky najznámejších výrobcov poľnohospodárskej, lesnej, alebo komunálnej techniky, ako napríklad John Deere, Case, Massey Ferguson a mnohých iných.

DYNAMAX
MOTOR OILS

Zákaznícke centrum tel.: +421 904 708 036
eurovat@eurovat.sk, www.eurovat.sk
www.dynamax.sk